NOVICE

kmetijskih, obertnijskih in narodskih reči.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XII. V Ljubljani v sredo 8. novembra 1854. *List 89.*

Kaj naj bi poslali naši kmetovavci v razstavo parižko?

Veči del kmetovavcov si tako rekoč ne upa na očitno razstavo ta ali uni pridelk poslati, ker mislijo, da na take razstave gré le kaj posebnega, čudovitega, česar se še nikjer in nikoli vidilo ni.

To pa je kriva misel. Razstava v velicih mestih je enaka velicemu somnju, kamor pride tisuč in tisuč gledavcov iz vsih kotov sveta vsaki dan, pa ne da bi vsi le zijale prodajali, ampak veliko veliko pride kupcov (tergovcov), barantačev in mešetarjev, ki si ogledujejo blago — navadno blago, navadne pridelke — in če jim je všeč roba ali pa cena, si zapišejo ime gospodarja, ki je blago na ogled dal, da si ga potem naročujejo.

Kaj je deteljno seme? Ali ni to navaden pridelk? ali se ne dobiva povsod? In vendar koliko tisuč in tisuč centov ga gré iz Štajarskega, Krajnskega itd. na Nemško, Angležko itd.! Ali nam ni to dokaz, da se z navadnimi pridelki deleč po svetu barantati zamore? Koliko čebulje se pripelje v Ljubljano le na Porciunkule dan! S čebuljo bi ne bila slaba barantija, ker se je na barkah veliko povžije.

Pa poglejmo: kteri kmetijski pridelki so bili viditi v razstavi monakovski letos? — Ena cela stena je bila obložena s 4 do 8 pavcov velicimi odrezki mnogoverstnega lesa, ki na Parskem raste, — zraven so bile vsake baže deske (dilje), furnire itd. En kmetovavec je napravil zvezek iz različnega klasja, ki ga je že pervi dan vodja neke kmetijske učilnice kupil. Tobakovega listja je bilo vsakega plemena; turšice vsake sorte; oljnatega semena in olja, — pšenice veliko za primero ene z drugo, — lanú in konoplje v sirovem stanu in že omikanega prediva, svile v kokonih in izmotane iz njih, vina v steklenicah, kakor se prodaja, žganja vsake sorte, volne, voska in stèrdi, orodja za svilo-, sadjo- in čebelorejo itd.

Naj naši kmetovavci iz tega posnamejo: kaj vse je pripravno za razstavo, in spoznali bojo, da iz vsake dežele se dá veliko v Pariz poslati. Razun tega, česar smo že omenili, je pripravno še sledeče: buče (izpraznjene), čebulja, kostan (marún), lan posebno ozimec, proso posebno hitrica naša rudeča in bela, ki je nimajo drugod, ajda itd. — Ker bo vožnína, berž ko ne, skozi in skozi zastonj, ne bo tedaj skor nobenih stroškov s tim — in blago bo paradiralo v Parizu!

Pa kakšen dobiček bom imel jez od tega? utegne pobarati ta in uni. Ta dobiček — mu odgovorimo — da boš lože boljše prodajal svoje pridelke, če se bo popraševalo iz ptujih dežel po njih.

V vsaki deželi prejemajo kupčijske in obertnijske zbornice v glavnem mestu, kar ima kdo v razstavo poslati; prejemajo pa tudi kmetijske družbe kmetijske pridelke.

Krajnski kmetijski družbi bo prav ljubo, če ji kdo prinese kakih 10 glav lepe, dobre čebulje, posebno tiste bele, ki se ob Savi prideluje, lepe hitrice (rudeče in bele) kaka 2 bokala, lepe turšice kakih 10 storžev, v lični škatlji medú v satovji, in še marsikaj druzega. Izročila bo vse to odboru, ki je zato v Ljubljani postavljen, da bode blago pošiljal v Pariz.

Gospodarske skušnje.

(*Gnoj gipsati ali sadrati, to je, z gipsom ali sadrom potresati*) se zmiraj bolj razširjuje, ker kmetovavci zmiraj bolj spoznavajo, da naj večja moč gnoja (cvet gnoja) ni v nastelji, ampak v amonjaku, ki iz gnoja puhtí (smerdí). Če se tedaj gnoj včasih z gipsom potresa, se zaderžuje tisti cvet, da ne izpuhtí iz njega. Kjer gips ni drag, ne morejo gospodarji boljega storiti, kakor če gipsajo gnoj; tudi v hlevu, če gnoj dalje v njem ostaja, je to za živino koristno.

(*Kadar živino napenja, je navadno černo mjilo* (*žajfa*) po skušnjah nekega živinozdravitelja posebno dober pomoček; pol funta na drobno zrezanega mjila se raztopí v bokalu vrele vode, in ko je raztopljena in razhlajena se vlije v napeto živino; vsacih 10 minut se to ponavlja, dokler napenjanje odneha.

(*Sirovo maslo* (*puter*) *se dá veliko mescov dobro hraniti*), če se, ko se iz pinje vzame, prav čedno umije, med platnenim pertom dobro osuší, potem v lonec ali v več loncov terdno natlači, da nikjer nobena luknja ne ostane. Pisker ta se postavi potem v kotel, ki je na pol z vodo napolnjen, ktera naj se zgreje, da vreti začne. Ko je voda zavrela, naj se kotel odstavi, da se voda shladí, in potem naj se vzame lonec iz kotla in shrani za rabo.

(*Krompir je namesti mjila ali žajfe za perilo*), če se krompir le toliko skuha, da je še terd in v roki ne razpade, ko se perilo ž njim riba, kakor z mjilom. Perilo je nek po tem še bolj čedno in belo kakor sicer z mjilom oprano; posebno za farbano robo, naj je iz volne ali svile (žide), je krompir dober, ker ji ne vzame farbe.

(*Kako spoznati, ali je pečena riba pred pečenjem živa ali mertva bila?*) Ribe jesti, ktere so mertve pečene (ali po drugi viži mertve v jed pripravljene bile) je zdravju sila škodljivo. Naglo povstane po takem vživanju merzlica, legar ali clo smert. Kjer se tedaj človeku pečena riba ponuja, postavim v oštarii, naj gleda na tole: naj odpre pečeno ribo; če je mesó znotraj okoli ribjih kosti rudečkasto, je bila riba že mertva, ko so jo spekli.

(*Dobro kosilice za otroke.*) Kava (kafe) je otrokom in mladenčem zlo škodljiva. Razgreva nam-

reč preveč njih krí, ter uzrokuje tako mnogo bolezin. Bolje kosilice ali zajterk za mlade pa tudi stare ljudí se takole napravi: vzame se rujave skorje dobro spečenega kruha, pa se zriba na ribežu. Ta krušni prah naj se v vodi nekoliko minut kuha, potem prilije se mu sladkega mleka in dodá se malo sladkorja (cukra). J. Š.

Potovanje po okrajnah nebá.

(Dalje.)

„Koliko težavnega učenja bo vendar nam treba, bote rekli, če hočemo božje dela prav spoznavati!“

Ne bom vam matematično dokazoval Kopernikovega spoznanja. Kaj bi vam pač treba bilo velike učenosti, ktera tù ne velja toliko kakor veselje do spoznanja znajdb in stokrat dokazanih skušinj, ki so jih učeni možje v toliko sto letih od stvarjenih svetov si pridobili.

„Kmali bomo tvojega prerokovanja siti, — že si Kopernika omenil, očeta dandanašnjih zvezdogledov, ki vsi v en rog trobijo, da se naša zemlja z drugimi svetovi vred krog solnca suče“.

Al nisem uganil, da hitro se bote vsi oglasili, kakor hitro se prederznem starih vraž se dotakniti! Da se solnce z zvezdami vred ne obrača krog mirno stoječe zemlje, ampak da ravno temu nasproti zemlja z zvezdami vred se krog solnca vertí, v tem so vsi zvezdogledi enih misel in si svestí, da je gotovo“.

„Tega ti ne bomo verjeli. Zvezdogledi so se že tako pogovorili, da nam resnice ne razodenejo“.

Pač bi bilo vendar to čudno, da bi toliko tisuč mož mnogoverstnih narodov v svoji laži edini ostali in nam čisto resnico tajili? Tega vendar ni verjeti, da bi ne bilo v preteklih dveh sto letih nobenega pravičnega moža med zvezdogledi bilo, — da bi ne bilo nobenega po leskečečih cekinih mikalo, ki mu bi jih bili polne aržate nasuli, če bi bil laž izdal.

„Kdo to pravi, da bi jih ne bilo manjkalo, ki so roke po zlatih stegovali?“

Se vé da, — pa ko so se opekli, so jih rajši umaknili. Ako se je kdo prederznil zmolkniti, da Kopernik nima prav, so ga koj zvezdoznanci zavernili; revež je samega sebe v sramoto pripravil, ker ni vedil druzega kot stare kvante v svoje opravičenje odgovarjati.

„Bodi tiho!“ porečejo drugi, ki se bolj učene mislijo, „ne sili nas našim novincom kaj več verjeti kakor sivemu starčiku Tiho Brahe-tu, ki si je svojo učenost na prostornem obnebju pri nebeških zvezdah pridobil, pa je svoje žive dní terdil, da svet mirno stojí“.

Odtekli so časi tamote in prišli so dnevi spregledanja, ko si je človek orodje napravil, da ž njim bolj natančno pregledujemo nebo in na nebu vidimo stvarí, ki jih Tiho Brahe nikoli pred očí ni dobil.

„To bo zopet kakošna zvijača Kopernikove derhali; kaj Tiho Brahe ni bil tako moder, da bi bil orodje, ki ga misliš, v roke vzel in nebo ogledaval?“

Vzel bi ga bil, pa je umerl leta 1601; daljnogled (Teleskop) pa so ene leta pozneje znajdli. Leta 1609 so pervikrat ž njim nebeške zvezde pregledovali, in oznanilo stvarí, ki so jih najdli, je še le leta 1610 na svitlo prišlo.

„Kdo vé, če ni Tiho Brahe sam že popred kakega daljnogleda znajdel, od kterega pa nam ni nič izročiti hotel“.

Ali bi bil molčal od prečudnih stvarí, ki bi jih bil ž njim ogledal?

„Kaj ste pa novinci takega na nebesu vidili, kar Tiho Brahe ni vidil?“

Poslušajte! (Dalje sledí)

Slovstvine rečí.

Od glagolov doveršivnih.

Spisal J. Navratil.

(Dalje.)

To se mi je zdelo potrebno, preden začnem govoriti od rabe glagolov doveršivnih.

Da se ne bi tožilo marljivim bravcom slediti me še dalje! zakaj tako na kratko kakor bi bil rad, ne morem te rečí razložiti in stare navade s tremi besedicami podreti. Nadjam se, da bom izpričal to, kar sem terdil lani v „Bčeli“, zdaj do dobrega še z mnogimi drugimi, pa s poštenimi, veljavnimi pričami; pokazati hočem pa tudi, zakaj se je izvergla, kar se tiče tega, nova slovenščina, in kaj nas moti (pa le pri nekterih glagolih, ne pri vseh)?

V „slov. Bč.“ sem terdil in izpričeval — ne le s staroslovenščino, ampak tudi z drugimi narečji slovanskimi —, da je kriva naša raba glagolov doveršivnih „v določnem naklonu sed. č. na vprašanje: kaj delam? kaj delaš..? kaj se godi?“ (ali kakor veli gosp. C—e v „Novícah“ list. 71. in 72. z drugimi besedami ravno tisto na kratko, pa modro: „v določnem naklonu pravega sed. č.“) — Spisa v listih 68—69. in 75—76. „Novíc“ hočeta pa s samo staroslovenščino ravno narobe izpričati, da je naša raba prava, una drugih Slovanov pa kriva. — Poslušajmo tedaj, kako je govorila častitljiva mati Staroslovenka; poslušajmo pa tudi — škodovalo ne bo — kako govoré hčerke in pastorkinje njene, da zvemo, ktera je precej pozabila, ktere pa dobro pomnijo, kako jim je govorila stara nepotujčena mati. Naslušajmo vérno zlasti Slovenko ogersko, ki ni živela toliko med Nemci kot Slovenka kranjska, štajarska, koroška itd.

Starim Slovencom je pripovedovala tista oblika glagolov doveršnih, kteri pravimo mi „sedanji čas določn. naklona“, le prihodnji čas: naučit (naučil bo), padet (padel bo), sberet (zbral bo) — tedaj: pošljet = poslal bo, posljû = poslal bom *). — Tako stojí res tudi v Ostromiru „pošljû“, „pošljet“ povsod, kodar koli je v izvirniku gerškem prihodnji čas (πέμψω, πεμψει, ich werde —, er wird senden), namreč: v Jan. 16. 17. in Jan. 14. 26. Ravno tako berem v starosl. sv. pismu Ostrožkem in še v drugih treh, ki jih ima dvorna knjižnica dunajska: v Jan. 13. 20.; Jan. 25. 26.; Jan. 16. 7. in Jan. 14. 26. posljû“ ich werde senden, „pošljet“ (er wird senden) **).

Tako je tudi „otpuščû“ prihodn. čas (απολύσω, izpustil bom. Mat. 27. 17.) Pa poreče kdo, ki ima pred seboj gerški izvirnik Theile-tov, Lachmannov, Fischendorfov ali kterega drugega novejšega: kako pa, da imata Ostrom. in Saz. Em. „pošljû“ (glag.

*) Miklos. „Formenl. d. altsl. spr.“ 1854, str. 170. Tako kaže nam pojdem še dan današnji vedno prihodnji čas. Kakor Staroslovencom, ravno tako pomenja doverš. glag. sed. č. v določn. naklonu vedno le prihodnji čas tudi Čehom, Rusom, Poljakom, Bolgarcom in Slovencom ogerskim. Da imamo tudi mi razun pojdem (šel bom) še veliko ostankov starosl. nezloženega prihodnjega časa, t. j., brez pomožnega glagola „bódem (bom)“, zlasti v pogojnem govoru (in bedingter Rede), to bomo vidili pozneje. Kako so napravljali Staroslovenci prihodnji čas še drugači, učí Mikl. „Forml.“ na im. m. Kakor „pojdem“, „porečem ....“, tako nam je tudi „ostanem“ po starem prihodn. čas. Namesto: „jaz ostanem tukaj, smem reči vselej: jaz bom ostal tukaj. Prihodnji čas le glagolov nedoverš. skladajo drugi Slovani (razun Serbov) s pomožnim glag. „bódem“.

*) Gerški prihodnji čas je ponemčen na veliko mestih tudi tako: „ich will —“ (ich will, ich will nicht senden, verurtheilen itd.) Tudi Staroslovenci so rabili glag. „hotěti“ kakor mi „bódem“ za pomožni glagol prihodnjega časa; p.: hotet priiti (hočejo priti = prišli bodo, venient). Mikl. „Forml.“ st. 171, γ). Taka je še dan danes pri Serbih, tudi pri Angležih: koga ću poslati, „i send“ (Jan. 14. 26.) Na ve-

dovrš. namesto nedov.) v Mat. 10. 16., Mat. 11. 10. in Mark. 1. 2. (ne 1. 1.), da si je v Gerškem pravi sedanji čas (ἀποστέλλω ali pa πέμπω)? To je tako. — Po besedah Scholzovih (v predgovoru na str. IX. geršk. sv. pisma njegovega) se nahaja po različno dobrih izvirnikih gerških in na različnih mestih razun veliko drugih razlik tudi prihodnji čas (ἀποστελῶ) namesto sedanjega (ἀποστέλλω) v enem izvirniku na tem, v drugem pa na drugem mestu. Tako ima „Cod. Cantabrig.“ iz XI. stoletja v Mat. 23. 34. ἀποστελῶ nam.: ἀποστέλλω, kakor stojí po veliko drugih. (Išči v Scholzu v opombi k Mat. 23. 34.) — V Luk. 24. 49. se bere po besedah Scholzovih po različnih izvirnikih, zdaj: ἀποστέλλω, zdaj ἀποστελῶ, zdaj ἐξἀποστελλω, zdaj ἐζἀποστελῶ, zdaj πέμπω. Tako različno so iz hebrejščine prestavljali in prepisovali Gerki. Toda se jim ni čuditi, če so modrovali. Na veliko mestih, posebno pa v Luk. 24. 49. se mi zdí prihodnji čas res veliko boljši od sedanjega. Ni pa tedaj čuda, da nahajamo tudi po različnih sv. pismih starosl. na tistem mestu zdaj glagol doverš., zdaj nedov. Očitno je po tem takem, da je bil tudi v izvirniku gerškem prihodnji čas povsod, kjer koli je napisal poslovenjevavec nekdaj „posljû“ alí „pošljû“, — da pomenja toraj ta doverš. glag. z vsemi drugimi doverš. vred v staroslovenščini prihodnji čas, ne pa sedanjega. Kjerkoli je pa vidil prestavljavec staroslovenski ἀποστέλλω ali πέμπω, ondi je tudi poslovenil: „sljû“ (šljû) ali pa „posylajû“. Zato imajo v Mat. 23. 34. „sljû“ Ostrom. Saz. Em. in starosl. sv. p. 16. stoletja v dvorni knjižn. Glagol „sljû — slati“ ni namreč doverš., ampak nedovrš., kakor jugosl.: „šaljem — slati“ (dovrš.: pošaljem, poslati). Ravno tako ni dovrš., ampak nedovrš. — glag. „predajû = jugosl. predajem (v Luk. 23. 46., in v psalmu 30. 6. ali 31. 6.) Doveršiven bi se glasil prav po naše: predam, toda tak bi pomenil: predal (izročil) bom, παραδήσομαι, kakor ima res v Luk. 23. 46. Theile v ps. 30. 6. (31. 6.) Jager, po Lachmannu in po več drugih je pa v Luk. 23. 46. pravi sedanji č. (παρατίθεμαι); tedaj je nedoverš. glag. „predaju“ na tem mestu prav po misli slovanski, da ne rečem: po duhu slovanskem.

Kakor sta pa morala „sljû“ pa „predaju“ (češ da sta doverš.) poprej nasprotno misel nehotoma podpirati, ravno tako jo zdaj izpodbijata — poterjujeta tedaj mojo. (Dalje sledí.)

Ozir po svetu.

— Kako se čerka postave na Angleškem spolnuje, naj sledeča dogodba kaže: Neki mož in žena sta živela v Plymouthu vedno v nepokoji; posebno žena je divjala nad možem neprenehoma. Želela je ga spraviti skoraj pod zemljo. Mož jo je krotil in krotil, pa vse je bilo zastonj; odgovorí mu še poslednjič: „Le na tvojem grobu bom vesela skakala“. To je razžalilo moža tako silno, da zbolí, in ker njegova bolezen vedno huja prihaja, naročí v poslednji volji, da se ima njegovo truplo eno morsko miljo daleč od brega v morje vreči, da se njegova žena ne bo znašala na njegovem grobu. In res — poslednja volja moža se je spolnila natanko!

— Doktor zdravilstva, gosp. Oesterreicher, rojen v Peštu, je znajdel v Parizu mašino, s ktero se mléko, naj bode z vodo ali s kako drugo stvarjo zmešano, lahko spoznati dá. — Taka mašina bila bi pač današnje dní v vsih mestih kaj potrebna.

— Nogovice so najpervi nosili Babilonci in sicer le možki. V Europi so se jih najpred Galičani na sedajnem Francoskem poprijeli, kar se je Rimljanom tako čudno zdelo, da so enemu oddelku Galov ime „Gallia braccata“ (Galia nogovičasta) dali. Od tod so se pozneje med druge europejske narode počasi razširile.

— Škotski ribči so nalovili letašnje leto 540 milionov slaníkov (arinkov).

— Najbogateja cerkev kristjanska celega sveta je glavna katoliška cerkev mesta Mexiko v Ameriki; nje premoženje znese nek osem sto milionov gold.

liko veliko mestih imajo tudi Trubar, Dalmatin in Jap. za prihodnji čas hočem (p.) poslati, p.: v Jan. 16. 7.; psalm 2. 8. hočem dati, dabo, δώσω, Kuzm.: dam. Kdor hoče še le dati, tisti ni še dal, tudi ni za terdno, ali že daje, tedaj se bo to še le zgodilo (ako se bo); zato se mora tako djanje za prihodnje šteti, latinski: futur. periphrast. To je treba pomniti! Pis.

Novičar iz austrianskih krajev.

Iz Siska 29. okt. * Ker je voda že od začetka tega mesca večja, se je pripeljalo več parobrodov, nekteri naloženi s cesarskim tobakom. Več ladij s koruzo in pšenico je medpotoma. Čeravno se zdaj še nič gotovega reči ne more, kakošna bo vprihodnje žitna kupčija, kadar bo došlo žito iz Valahije, kterega se veliko pričakuje, je vendar to gotovo, da bo več kupčije, kakor je je sedaj. Ceno pšenice maroške je danes po 7 fl. 30 do 36 kr., pančovanske 7 fl. 6 do 12 kr., koruze naj lepše 4 fl. 4 do 6 krajc. vagan. Kupčije je sedaj le toliko, kolikor se fruge za naš kraj potrebuje.

Od savinske doline 2. nov. Velika novo-celska grajšina (Neu-Cilli), od ktere se je pretekle leta mnogo govorilo, je prišla te dní v druge roke. Lani je hotla c. k. vlada to posestvo kupiti, da bi bila ondi vojaško hranilišče osnovala. Ponujalo se je za-njo posestniku L. H. 110.000 fl. — premalo mu je bilo to! V ponedeljk 30. oktobra bila je pa ta grajšina, ker je bila sila zadolžena, po prisiljeni sodnijni prodaji — za 40.100 fl. prodana. Kupil jo je knez Karol Salm iz Nemškega. J. Š.

Iz Predvora na Gorenskem. L—ž—n. Od več krajev se naznanjajo vesele vesti o šolskih zadevah. Čas je, da se tudi mi oglasimo, ker tudi mi nismo zadnji, tudi mi imamo šolo in to izverstno. Kaka prememba v enem letu! Čuditi se mora vsak človek, kteremu je znan poprejšni žalostni, bi rekel, milovanja vredni stan naše šole. Poprej je prisiljeno obiskovalo komej 20 do 35 učencov šolo; zdej se pa vse tare učencov, ki radovedni slušajo nauke iskrenega učenika. Ta iskreni, za srečo predvorske fare uneti učenik je Slovencem slavnoznani gosp. kaplan Lavre Pintar. On razume v resnici besede Gospodove: „Dajte malim k meni priti“. Zato je pa tudi šola vsa polna pridnih otročičev, ki se razun keršanskega nauka, branja, pisanja, računstva in lepe in čedne obnaše v šoli in zunaj šole učé tudi toliko potrebne in koristne sadjoreje. — V ta namen je zagradil marljivi gospod lep vertec, v kterem se nahajajo jabelka, hruške, češplje, češnje, orehi in druge drevesca mnogoverstnih plemen. Vse je lepo v redu po gredah nasajeno, divjaki posebej, cepljeniki posebej. Vsih drevesec pa je več od 2000. Na ta vert hodijo otroci in tudi odrašeni gledat, kako se peške sadé, mlade drevesca ravnajo, divjaki cepijo in vse kar v vertnarstvo spada. Velike hvale vredna je ta naprava in dobro bi bilo, da bi se pri vsaki fari sadjoreja učila in tudi pridno drevje sadilo. Dokler bodo kmetje, ako jih kdo nagovarja sadonosno drevje saditi, se le s tim zgovarjali: „kdaj bo kaj — sej ne bom sadú doživel, za druge se pa ne bom vkvarjal“, ne bode naša dežela dosegla tistega dobička, ki ga drugod daruje sadjoreja pridnim gospodarjem. Vsak je dolžen za svoje mlajši skerbeti!

Otroci, ki imajo tacega učenika, kakor je gosp. Pintar, bodo gotovo drugači mislili in drugači delali. Bog nam še dolgo ohrani iskrenega, za blagor mladosti tako pridnega učenika!

Iz Ljubljane. C. k. ministerstvo bogočastja in nauka je nadomestnika na ljublj. gimnazii gosp. Janeza Šolar-ja izvolilo za pravega gimnaz. profesorja v Celi.

Novičar iz mnogih krajev.

Po višjem sklepu od 31. p. m. ne bo le vožnja v parižko razstavo pošiljanega blaga po cesarskih železnicah zastonj, temuč tudi stroške za asekuracijo blaga in za pospravo embalaže v Parizu bo vlada povernila. Ker bo tudi vožnja po severni železnici in po francoskih, pred ko ne pa tudi po nemških železnicah zastonj, ne bojo tedaj razstavnike skorej nobeni drugi stroški zadeli, kakor ti, da bojo blago do mesta deželne zbornice pripeljali. — Potrebno število kónj za ces. armado dopolniti, je vis. vojno poveljništvo novo nabero remontov v Šloshofu in več druzih štacijonih ukazalo. — Ker je poslednje dní kolera na Dunaji spet nekoliko huja bila in se je zvedilo, da se ljudjé v začetku bolezni sami ozdravljajo z mnogoterimi domačimi zdravili in drugimi hvaljenimi tinkturami in mazarijami, je zdravstvina komisija dala na znanje razglas, v kterem svarí ljudstvo: naj nikar ne zanemarja pervega začetka bolezni in naj se nikar ne dá slepariti po mazačih, ampak naj išče pomoči berž pri pravih zdravnikih. — 2. dan t. m. je dopolnil slavni maršal Radecki 88. leto. — Nadškofa knez Švarcenberg in vitez Rauscher sta že došla v Rim. — V vojski v Krimu se po naznanilu „Oest, Corr.“ do 29. oktobra zjutraj še nič določivnega zgodilo ni. Novíco, ki smo jo v zadnjem listu naznanili, poterduje sicer „Moniteur“, pa le po povedbi mornarjev, ki so na angleškem parobrodu „Trent“ 25. dan p. m. zapustili Sevastopolj. Ker pa francoski vojskovodja Canrobert v dopisu na cesarja Napoleona ne omeni smerti Nahimova itd., ne more še za gotovo veljati. Strašna pa vendar že tam mora biti, ako je res, kar „Presse“ naznanja, da Francozi in Angleži vsaki dan po 15.000 bomb spušajo na Sevastopolj. Živeža imajo v mestu še dovelj, vode pa jim že tako pomanjkuje, da kozarec veljá srebern rubelj (1 fl. 32 kr.); vojaki pijo vodo iz reke Kermaje, ki pa je mlakužna in nezdrava. — „Soldatenfr.“ pravi, da nedavnej je prejel vojskovodja Menšikov lastnoročno pismo od cara Nikolaja, v kterem se poslednje besede takole glasijo: „Vraga morate potolči, naj veljá kar hoče, in nadjam se, da Vaš pervi posel mi bode že prinesel to novíco“. Kako nasproti so si te besede z unimi, ki jih je francoski vojskovodja Canrobert govoril ne davnej svoji armadi, rekoč: „Še malo dní terpljenja in skušinj imate prestati, da se bo razrušilo pod nogami vašimi protivno branišče nezmernega carstva, ki je dosihmal kljubovalo celi Europi“. Iz tega se razvidi, kako silno se na obéh straneh napenjajo vse moči za zmago. — Eupatoria je spet v oblasti zedinjene armade. — V Dobruči stojé Rusi še zmiraj terdno v Mačinu, čez Donavo njim nasproti pa Turki v Brajli; — pravijo, da Omer-paša le čaka zmage zaveznikov v Krimu, potem bo udaril v Besarabijo. Za gotovo se sliši, da Goršakov, ko je zvedil, da turška urmada ob Donavi namerja na Besarabijo, je ukazal enemu v Krim namenjenemu oddelku rusovske armade, ki še ni prestopil reke Dnjester, se ustaviti, da se ob Prutu in Donavi postavi. Pravijo, da rusovska armada, ki je od Visle (Weichsel) do Donave proti austrijanski meji postavljena, šteje 280.000 pešcov, 30.000 konjikov, 720 topov in 18.000 trajnih vojakov. Ni tedaj čuda, da tudi močna austrijanska armada stojí pod poveljstvom fzm. Hess-a za vsak primerlej pripravljena.

Prodani sin in spokorjeni razbojnik.

(Konec.)

Zagovoril se tako je ropar,
Se zarotil, bil je mož beseda.
Ko povedal je use mu Janko,
Česar išče, česar potrebuje,
Z glavo maje in molčí razbojnik.
Tega mislil ni si bil razbojnik.
Kratko ropar Janku odgovori:
„Dal besedo, hočem jo spolniti!“
Ponovílo ko se drugo jutro,
Grede ropar z Jankotom na potvo.
Daleč pelje ga od svoje koče
Med skalovje tamno, silovito.
Oberne se ropar prot' izhodu,
In zažvižga, trikrat zaberlizga.
Pride jih kot listja ino trave.
Pravega med njimi pa ni bilo.
Spet zažvižga, hujši zaberlizga,
Da letelo je skozi ušesa,
Al med njimi pravega ni bilo.
„Kje je dansi, al se je oženil!!“
Spet zažvižga, strašno zaberlizga,
Pride jih kot listja ino trave,
Sam na zadnje šantovec prileze,
V desni roci nese beli listek.
„Kaj je, boter, al jih je premalo,
Kar poslal jih pervič ino drugič?
Splati hočeš ti gotovo morje“,
„Šala, brate, ne pečam se z morjem,
Daj mi listek, k' imaš ga u roci“.
Pokremžil se šantovec je čudno,
In z besedo slado progovarja:
„Kaj bo hasnil, boter, tebi listek?
Vse storim ti, kar kol' ti je drago“.
Obeta mu blaga brez števila,
Čast kraljevo, zemeljske nebesa.
Ali ropar bil je mož beseda.
Prevariti boter ga ne more.
Kupčevala ko že vse dopoldne,
Reče ropar zadnjo še besedo:
„Znana naju še ti je pogodba;
Ak ne daš, zastonj rahljaš posteljo,
Boter! spati sam u nji boš mogel“.
Jeze hude šantovec trepeče,
Naraša se kakor silna gora.
Zažene mu listek hrohotaje,
Pa besede strašne izgovarja:
„Vse spustim ti rajši kar jih imam,
Kar nabral v pekel sem jih od nekdaj,
Ko ležati v postlji eno uro“.
Zgovorivši se u tla pogrezne.
To ganilo roparjevo serce.
Trepetati jame kakor šiba.
Proti domu gresta skozi gojzde,
Pa nobeden nič ne progovarja.
Ustavi se v sredi gojzda ropar,
Zasadí u tla gorjačo svojo,
K nji poklekne, jame govoriti:
„Vem kaj čaka me po smerti moji,
Ako ima Bog še milost za-me,
Janko! spôvi tukaj me na mestu“.
Branil Janko tega se je posla,
Al ker žuga ubiti ga ropar,
Zmisli Janko dobro si pokoro:
„Tu ostani, nosi k palci vode,
Dok zelena palica ne bode.
Zelenela kadar bo gorjača,
Vedi: čas se bližal bo rešenja“.
Janko pustil roparja klečati,
Proč od njega urno je podvizal,
Ino šel u samostan naravnost.
Pa postane mašnik, božji sluga.
Pomlad se je dvajsetkrat vernila,
Kar postal je Janko novi mašnik.
Bil pastir je prezvest svoje čede.
V daljnem kraju bilo je kristjanov,
Ki so blagrov škofa pričak'vali,
Pričak'vali v veri so krepčanja.
K njim potaval pota je težavne.
Na-nje Janko je roke pokladal,
Ino prosil je Boga pomoči.
Doveršil ko svoje sveto delo,
Vernil se je dobre volje k domu.
Šel je dolgo, pravo pot izgrešil,
In prišel u gojzd je strašno velik.
Božja roka tje ga je peljala.
Popotaval daleč je po gojzdu,
Žeje usta so se mu sušile,
Pa nikjer ni kaplje hladne vode.
Dalje ide po stezici ozki.
Sred goščave jablano zagleda,
Veje sadja polne se šibile.
Ukazuje hitro svomu slugu:
„Pojdi tje in sad mi sam prinesi!“
Sluga ide, pripogne si vejo,
Ino hoče sadja si nabrati.
Kar zagleda starega človeka,
V oblačilu z mahom porašenem,
Zraven debla vidi ga klečati.
Ovita mu brada je krog debla,
Prirasla je sedemkrat mu krogi.
Klečal tu je spokorjeni ropar.
Sadja hoče vendar si nabrati,
Ali sivi starec progovarja:
„Pusti z mirom! kdor sadil, naj terga!“
Te besede Janko je zaslišal.
Spomni se, godilo kaj se nekdaj!
Bliže stopi, blagoslov izusti.
Drevo zgine, ropar zraven zgine—,
Bel golobček vzdigne se v višine.

Stan kursa na Dunaji 6. novembra 1854.

Obligacije deržavnega dolga	5 %	83½	fl.	Esterhaz. srečke po 40 fl.	88	fl.
	4½ „	72¾	„	Windišgrac. „ „ 20 „	30	„
	4 „	65½	„	Waldštein. „ „ 20 „	29	„
	3 „	50½	„	Keglevičeve „ „ 10 „	10¼	„
	2½ „	41	„	Cesarski cekini	5 fl.	45
Oblig. 5% od leta 1851 B		95	„	Napoleondor (20 frankov)	9 fl.	38
Oblig. zemljiš. odkupa 5%		74	„	Suverendor	16 fl.	30
Zajem od leta 1834 . . .		224	„	Ruski imperial	9 fl.	56
„ „ 1839 . . .		135	„	Pruski Fridrihsdor . . .	10 fl.	10
„ z loterijo od leta 1854		96⅞	fl.	Angležki suverendor .	12 fl.	6
„ národni od leta 1854		87⅞	„	Nadavk (agio) srebra: na 100 fl.	24¾	fl.

Odgovorni vrednik: *Dr. Janez Bleiweis.* — Natiskar in založnik: *Jožef Blaznik.*